

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 10. septembra 2009 *

V zadevi C-292/08,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska) z odločbo z dne 20. junija 2008, ki je prispela na Sodišče 2. julija 2008, v postopku

German Graphics Graphische Maschinen GmbH

proti

Alice van der Schee, stečajni upraviteljici družbe Holland Binding BV,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, (poročevalec) predsednik senata, M. Ilešič, A. Tizzano, A. Borg Barthet
in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za nizozemsko vlado C. Wissels in C. ten Dam, zastopnici,
- za špansko vlado J. López-Medel Bascones, zastopnik,
- za italijansko vlado I. Bruni, zastopnica, skupaj z W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- za vlado Združenega kraljestva H. Walker in A. Henshaw, zastopnika,
- za Komisijo Evropskih skupnosti A.-M. Rouchaud-Joët in R. Troosters, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 4(2)(b), 7(1) in 25(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL L 160, str. 1) ter člena 1(2)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2001, L 12, str. 1).
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo German Graphics Graphische Maschinen GmbH (v nadaljevanju: German Graphics) in A. van der Schee, stečajno upraviteljico družbe Holland Binding BV (v nadaljevanju: Holland Binding) zaradi izvršitve sklepa, ki ga je izdalo nemško sodišče.

Pravni okvir

3 Člen 3(1) Uredbe št. 1346/2000 določa:

„Sodišča držav članic, na katerih ozemlju je središče dolžnik[ov]ih glavnih interesov, so pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti. Pri družbi ali pravni osebi se, dokler se ne dokaže nasprotno, domneva, da je središče dolžnik[ov]ih glavnih interesov registrirani sedež.“

4 Člen 4(1) in (2)(b) te uredbe določa:

„1. Če ta uredba ne določa drugače, je pravo, ki se uporablja za postopke v primeru insolventnosti in njihove učinke, pravo države članice, na katere ozemlju so bili uvedeni postopki, v nadaljnjem besedilu ‚država, v kateri so bili uvedeni postopki‘.

2. Pravo države, v kateri so bili uvedeni postopki, določa pogoje za uvedbo, vodenje in končanje teh postopkov. Zlasti pa določa:

[...]

(b) premoženje, ki je sestavni del mase, in obravnavanje premoženja, ki ga je dolžnik pridobil ali ki je bilo nanj preneseno po uvedbi postopkov v primeru insolventnosti.“

5 Člen 7(1) navedene uredbe določa:

„Uvedba postopkov v primeru insolventnosti zoper kupca premoženja ne vpliva na pravice prodajalca, ki temeljijo na pridržku lastninske pravice, kadar se v času uvedbe postopkov premoženje nahaja na ozemlju države članice, ki ni država, v kateri s[o] bili uvedeni postopki.“

6 Člen 25(1) in (2) iste uredbe določa:

„1. Odločbe sodišča, katerega odločba o uvedbi postopkov se prizna v skladu s členom 16, ki zadevajo vodenje in končanje postopkov v primeru insolventnosti, in poravnave, ki jih je odobrilo navedeno sodišče, se prav tako priznajo brez kakršnih koli nadaljnjih formalnosti. Take odločbe se izvršijo v skladu s členi 31 do 51, razen s členom 34(2) [...] konvencije [z dne 27. septembra 1968] o pristojnosti in izvrševanju sodb v civilnih in trgovinskih zadevah [(UL 1972, L 299, str. 32)], kakor je bila spremenjena s Konvencijo o pristopu k tej konvenciji [(v nadaljevanju: Bruseljska konvencija)].

Prvi pododstavek prav tako velja za odločbe, ki so neposredno sprejete [...] na podlagi postopkov v primeru insolventnosti in so z njimi tesno povezane, četudi jih je sprejelo drugo sodišče.

Prvi pododstavek prav tako velja za odločbe o varovalnih ukrepih, sprejete po vložitvi zahtevka za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti.

2. Priznavanje in izvršitev drugih odločb, ki niso navedene v odstavku 1, ureja konvencija iz odstavka 1, pod pogojem, da se navedena konvencija uporablja.“

7 Člen 1(1) Uredbe št. 44/2001 določa področje uporabe te uredbe. Ta uredba se uporablja v vseh civilnih in gospodarskih zadevah in ne zajema davčnih, carinskih ali upravnih zadev.

8 Člen 1(2) Uredbe št. 44/2001 določa:

„Ta uredba se ne uporablja za:

[...]

(b) stečaj, postopke v zvezi z likvidacijo plačilno nesposobnih podjetij ali drugih pravnih oseb, postopke prisilne poravnave in podobne postopke;

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 9 German Graphics, družba nemškega prava, kot prodajalka je s Holland Binding, družbo nizozemskega prava, sklenila pogodbo za prodajo strojev, ki je vsebovala določbo o pridržku lastninske pravice v njeno korist.
- 10 Rechtbank Utrecht (Nizozemska) je s sodbo z dne 1. novembra 2006 družbo Holland Binding razglasilo za plačilno nesposobno in imenovalo stečajnega upravitelja.
- 11 Landgericht Braunschweig (Nemčija) je s sklepom z dne 5. decembra 2006 ugodilo predlogu družbe German Graphics za sprejetje varovalnih ukrepov v zvezi z določenim številom strojev, ki so bili v prostorih družbe Holland Binding na Nizozemskem. Predlog je temeljil na navedeni določbi o pridržku lastninske pravice.
- 12 Voorzieningenrechter te Utrecht (sodnik za izdajo začasnih odredb v Utrechtu) je 18. decembra 2006 sklep Landgericht Braunschweig razglasil za izvršljivega. A. van der Schee je nato kot stečajna upraviteljica družbe Holland Bindind zoper to odločbo vložila pritožbo pri Rechtbank Utrecht, ki je z odločbo z dne 28. marca 2007 navedeni sklep spremenilo. Družba German Graphics je zoper odločbo Rechtbank Utrecht pri Hoge Rand der Nederlanden vložila kasacijsko pritožbo.
- 13 Hoge Rand der Nederlanden je s sklepom z dne 20. junija 2008 prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 25(2) Uredbe [št. 1346/2000] razlagati tako, da izraz ‚pod pogojem, da se navedena konvencija [in sicer Uredba št. 44/2001] uporablja‘ pomeni, da je treba – preden se lahko ugotovi, da se za druge odločbe, ki niso navedene

v členu 25(1) Uredbe [št. 1346/2000], uporabijo pravila o priznavanju in izvrševanju iz Uredbe št. 44/2001 – preveriti, ali niso navedene odločbe na podlagi člena 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001 zunaj področja stvarne uporabe te uredbe?

2. Ali je treba člen 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001, bran v povezavi s členom 7(1) Uredbe [št. 1346/2000], razlagati tako, da je posledica dejstva, da je premoženje, za katerega se uporablja določba o pridržku lastninske pravice, v času uvedbe postopka v primeru insolventnosti zoper kupca na ozemlju države članice, v kateri je bil navedeni postopek uveden, ta, da je treba zahtevek prodajalca na podlagi te določbe o pridržku lastninske pravice, kot je v obravnavanem primeru zahtevek družbe German Graphics, šteti za zahtevek zaradi insolventnosti iz člena 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001, ki tako ne spada na področje uporabe navedene uredbe?

3. Ali na odgovor na drugo vprašanje vpliva dejstvo, da se v skladu s členom 4(2)(b) Uredbe [št. 1346/2000] sredstva, ki spadajo v maso, določijo na podlagi prava države, v kateri je bil postopek uveden?“

Prvo vprašanje

S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali mora sodišče, pristojno za izvršitev sodne odločbe, preden jo lahko na podlagi določb Uredbe št. 44/2001 prizna v smislu člena 25(2) Uredbe št. 1346/2000, preveriti, ali navedena odločba spada na področje uporabe Uredbe št. 44/2001.

- 15 Priznanje sodnih odločb, ki se nanašajo na postopke insolventnosti, urejajo členi od 16 do 26 Uredbe št. 1346/2000. V tem smislu člen 25 te uredbe med drugim ureja priznanje in izvršljivost drugih sodnih odločb, kot so tiste, ki neposredno urejajo uvedbo postopka v primeru insolventnosti.
- 16 Člen 25 se po eni strani v odstavku 1, prvi pododstavek, nanaša na „[o]dločbe sodišča [...], ki zadevajo vodenje in končanje“ takega postopka in po drugi strani v odstavku 1, drugi in tretji pododstavek, na tiste, „ki so neposredno sprejete na podlagi postopkov v primeru insolventnosti in so z njimi tesno povezane“, in na odločbe, ki se nanašajo na določene varovalne ukrepe, ter v odstavku 2 na „odločb[e], ki niso navedene v odstavku 1, pod pogojem, da se navedena konvencija [in sicer Bruseljska konvencija] uporablja.“
- 17 Zato sodne odločbe iz člena 25(2) Uredbe št. 1346/2000 niso sodne odločbe, ki spadajo na področje uporabe te uredbe. Poleg tega ni izključeno, da so med njimi tiste, ki ne spadajo niti na področje uporabe Uredbe št. 1346/2000 niti na področje uporabe Uredbe št. 44/2001. V zvezi s tem je iz besedila člena 25(2) razvidno, da se Uredba št. 44/2001 za sodno odločbo v smislu te določbe uporablja, če ta odločba spada na področje uporabe navedene uredbe.
- 18 Lahko sklepamo, da če se zadevna sodna odločba ne nanaša na civilne ali gospodarske zadeve ali če v skladu s členom 1 Uredbe št. 44/2001 velja izključitev iz področja uporabe te uredbe, le-te ni mogoče uporabiti.
- 19 Sodišče, pristojno za izvršitev sodne odločbe, mora zato preden odloči o njenem priznanju, ki ne spada na področje uporabe Uredbe št. 1346/2000, v skladu z določbami Uredbe št. 44/2001 preveriti, ali zadevna odločba spada na področje uporabe zadnjenavedene uredbe.

- 20 Iz navedenega je razvidno, da je na prvo vprašanje treba odgovoriti, da je treba člen 25(2) Uredbe št. 1346/2000 razlagati tako, da izraz „pod pogojem, da se navedena konvencija uporablja“ pomeni, da je treba – preden se lahko ugotovi, da se za druge odločbe, ki niso navedene v členu 25(1) Uredbe št. 1346/2000, uporabijo pravila o priznavanju in izvrševanju iz Uredbe št. 44/2001 – preveriti, ali niso navedene odločbe zunaj področja stvarne uporabe Uredbe št. 44/2001.

Drugo in tretje vprašanje

- 21 Z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba preučiti skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je zaradi uvedbe postopka v primeru insolventnosti zoper kupca – kadar je premoženje, za katerega velja določba o pridržku lastninske pravice, v državi članici, v kateri je bil ta postopek uveden – tožba prodajalca zoper navedenega kupca, ki temelji na tej določbi, izključena iz področja uporabe Uredbe št. 44/2001.
- 22 Da bi se odgovorilo na ti vprašanji, je treba upoštevati uvodne izjave Uredbe št. 44/2001. V skladu z drugo od teh uvodnih izjav nekatere razlike med nacionalnimi predpisi, ki urejajo pristojnost in priznanje sodnih odločb, ovirajo nemoteno delovanje notranjega trga. V skladu s sedmo uvodno izjavo mora področje uporabe te uredbe zajemati vse glavne civilne in gospodarske zadeve. V petnajsti uvodni izjavi navedene uredbe pa je poudarjena nujnost, da se v interesu ustreznega sodnega varstva zagotovi, da sodne odločbe, izdane v dveh državah članicah, niso nezdržljive.
- 23 Te uvodne izjave kažejo na namen zakonodajalca Skupnosti, da ohrani široko definicijo pojma „civilne in gospodarske zadeve“, navedenega v členu 1(1) Uredbe št. 44/2001, in posledično široko polje uporabe te uredbe.

- 24 Tako razlago potrjuje tudi prvi stavek šeste uvodne izjave Uredbe št. 1346/2000, v skladu s katerim mora biti ta v skladu z načelom sorazmernosti omejena na določbe, ki urejajo pristojnost za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti, in na sodne odločbe, ki se sprejemajo neposredno na podlagi postopkov v primeru insolventnosti in so z njimi tesno povezane.
- 25 Področja uporabe zadnjenavedene uredbe zato ni mogoče široko razlagati.
- 26 Ob tem pojasnilu je treba spomniti, da je Sodišče v okviru sodne prakse v zvezi z Bruseljsko konvencijo razsodilo, da se tožba nanaša na stečajni postopek, če je neposredna posledica stečaja in je strogo omejena na stečajni postopek ali postopek prisilne poravnave (glej sodbo z dne 22. februarja 1979 v zadevi Gourdain, 133/78, Recueil, str. 733, točka 4). Taka tožba torej ne spada na področje uporabe te konvencije (glej sodbo z dne 12. februarja 2009 v zadevi Seagon, C-339/07, ZOdl., str. I-767, točka 19).
- 27 Ker Uredba št. 44/2001 odslej v odnosih med državami članicami nadomešča Bruseljsko konvencijo, velja razlaga, ki jo je Sodišče dalo glede določb te konvencije, tudi za določbe te uredbe, kadar se lahko določbe navedene konvencije in določbe Uredbe št. 44/2001 štejejo za enakovredne. Poleg tega je iz uvodne izjave 19 te uredbe razvidno, da je treba zagotoviti kontinuiteto v razlagi Bruseljske konvencije in navedene uredbe (sodba z dne 23. aprila 2009 v zadevi Draka NK Cables in drugi, C-167/08, ZOdl., str. I-3477, točka 20).
- 28 Vendar ima v ureditvi, ki jo vzpostavlja Uredba št. 44/2001, člen 1(2)(b) te uredbe enako mesto in opravlja enako vlogo kot člen 1, drugi odstavek, točka 2, Bruseljske konvencije. Poleg tega je besedilo teh določb enako (sodba z dne 2. julija 2009 v zadevi SCT Industri, C-111/08, ZOdl., str. I-5655, točka 23).

- 29 Glede na navedeno je za ugotovitev, ali se uporabi izjema iz člena 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001, odločilna stopnja povezave v smislu zgoraj navedene sodbe Gourdain med tožbo, kot je ta v postopku v glavni stvari, in postopkom v primeru insolventnosti.
- 30 Vendar je treba ugotoviti, da se v položaju, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ta povezava ne zdi niti dovolj neposredna niti dovolj tesna, da bi bila uporaba Uredbe št. 44/2001 izključena.
- 31 Iz predložitvene odločbe namreč izhaja, da je družba German Graphics, tožeča stranka v postopku pred Landgericht Braunschweig, zahtevala vračilo premoženja, katerega lastnica je, in da mora to sodišče le pojasniti vprašanje lastništva določenih strojev, ki so bili v prostorih družbe Holland Binding na Nizozemskem. Odgovor na to pravno vprašanje ni odvisen od uvedbe postopka v primeru insolventnosti. Namen tožbe, ki jo je vložila družba German Graphics, je bil le zagotoviti uporabo določbe o pridržku lastninske pravice, sklenjene v korist te družbe.
- 32 Z drugimi besedami, tožba, ki se nanaša na določbo o pridržku lastninske pravice, je samostojna tožba, ker nima podlage v predpisih o postopkih v primeru insolventnosti in ker ne zahteva niti uvedbe postopka te vrste niti posredovanja stečajnega upravitelja.
- 33 V teh okoliščinah se samo dejstvo, da je stečajni upravitelj stranka v sporu, ne zdi dovolj za opredelitev postopka, začetega pred Landgericht Braunschweig, kot postopka, ki je neposredna posledica stečaja in ki je tesno povezan s stečajnim postopkom.

34 Treba je torej ugotoviti, da tožba, kot je ta, ki jo je družba German Graphics vložila pri Landgericht Braunschweig, ni zunaj področja uporabe Uredbe št. 44/2001.

35 Vendar se predložitveno sodišče sprašuje, ali člen 7(1) Uredbe št. 1346/2000 lahko vpliva na opredelitev tožb, ki so povezane s postopki v primeru insolventnosti. Ta določba pa se omejuje na opredelitev, da „[u]vedba postopkov v primeru insolventnosti zoper kupca premoženja ne vpliva na pravice prodajalca, ki temeljijo na pridržku lastninske pravice, kadar je premoženje v času uvedbe postopkov na ozemlju države članice, ki ni država, v kateri s[o] bili uvedeni postopki“. Z drugimi besedami, navedena določba pomeni le materialno normo, katere namen je varovati prodajalca v zvezi s premoženjem, ki je zunaj države članice, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti.

36 Poleg tega navedenega člena 7(1) v zadevi v glavni stvari ni mogoče uporabiti, ker je bilo premoženje družbe German Graphics ob uvedbi postopka v primeru insolventnosti na Nizozemskem, to je na ozemlju države članice, v kateri je bil uveden ta postopek.

37 Glede učinka, ki bi ga člen 4(2)(b) Uredbe št. 1346/2000 lahko imel na odgovor Sodišča v zvezi z opredelitvijo zadevne tožbe v postopku v glavni stvari, je treba ugotoviti, da je namen te določbe le preprečiti kolizijo med pravnimi pravili, s tem da določa, da se pravo države, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti, uporablja za določanje „premoženj[a], ki je sestavni del mase, in obravnavanje premoženja, ki ga je dolжник pridobil ali ki je bilo nanj preneseno po uvedbi postopka v primeru insolventnosti“. Ta določba nima nikakršnega vpliva na področje uporabe Uredbe št. 44/2001.

- 38 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba izjemo, določeno v členu 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001 v povezavi s členom 7(1) Uredbe št. 1346/2000, ob upoštevanju določb člena 4(2)(b) slednje, razlagati tako, da se ne uporablja za tožbo prodajalca, vloženo na podlagi določbe o pridržku lastninske pravice zoper kupca, ki je v stečaju, kadar je premoženje, na katerega se nanaša ta določba, ob uvedbi postopka v primeru insolventnosti v državi članici, v kateri je bil zoper navedenega kupca uveden ta postopek.

Stroški

- 39 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 25(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti je treba razlagati tako, da izraz „pod pogojem, da se navedena konvencija uporablja“ pomeni, da je treba – preden se lahko ugotovi, da se za druge odločbe, ki niso navedene v členu 25(1) Uredbe št. 1346/2000, uporabijo pravila o priznavanju in izvrševanju iz Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah – preveriti, ali niso navedene odločbe zunaj področja stvarne uporabe Uredbe št. 44/2001.

2. **Izjemo, določeno v členu 1(2)(b) Uredbe št. 44/2001 v povezavi s členom 7(1) Uredbe št. 1346/2000, ob upoštevanju določb člena 4(2)(b) slednje, je treba razlagati tako, da se ne uporablja za tožbo prodajalca, vloženo na podlagi določbe o pridržku lastninske pravice zoper kupca, ki je v stečaju, kadar je premoženje, na katerega se nanaša ta določba, ob uvedbi postopka v primeru insolventnosti v državi članici, v kateri je bil zoper navedenega kupca uveden ta postopek.**

Podpisi